

---

# Atimanushastavah

अतिमानुषस्तवः

## Document Information

---

Text title : Atimanushastavah

File name : atimAnuShastavaH.itx

Category : vishhnu

Location : doc\_vishhnu

Proofread by : Aruna Narayanan narayanan.aruna at gmail.com

Description/comments : Ramanuja Stotramala

Latest update : November 23, 2019, July 5, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

---

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

**Please help to maintain respect for volunteer spirit.**

---

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

---

July 5, 2021

*sanskritdocuments.org*

---

अतिमानुषस्तवः



पञ्चस्तव्यां र अतिमानुषस्तवः

श्रीरस्तु ।

श्रीमते उयग्रीवाय नमः ।

श्रीमते रामानुजाय नमः ॥

श्रीवत्सचिह्नमिश्रेभ्यो नमोक्तिमधीमडे ।

यद्दुक्तयस्त्रयीकण्ठे यान्ति मङ्गलसूत्रताम् ॥

अतिमानुषशीलवृत्तवैरतिवृत्तामरविडमप्रतापैः ।

अतिलङ्घितसर्वलोकसाभ्यं वरये वैष्णववैभवावतारम् ॥ १ ॥

श्रेयः किरन्तु किरणाम्भारणारविन्द-

निष्यन्दमानमकरन्दरसौधदेश्याः ।

तज्जगः श्रुतेर्मधुन उत्स एति प्रतीता-

माङ्गल्यरङ्गनिलयस्य परस्य धाम्नः ॥ २ ॥

श्रीमत्पराङ्कुशमुनीन्द्रमनोनिवासा-

तज्जगन्पुरागरसमज्जनमञ्जसाऽऽप्य ।

अद्याप्यनारततद्दृत्थितरागयोगं

श्रीरङ्गराजयरणाम्भुजमुन्नयामः ॥ ३ ॥

वज्रध्वजाङ्कुशसुधाकलशातपत्र-

पङ्कुरुडाङ्कुपरिकर्मपरीतमन्तः ।

आपाद्यपङ्कजविशङ्खलदीप्रमौले-

श्रीरङ्गिणश्चरणयोर्युगामाश्रयामः ॥ ४ ॥

श्रीरङ्गराजयरणौ प्राणुभो ययोः ष-

त्वेकस्त्रिविडमविधौ वसुधामशेषाम् ।

व्यङ्कस्त सायलकुलामपि विप्रकीर्ण-

स्थूलावलग्नसिक्तामिव निर्णतोऽयम् ॥ ५ ॥

ज्ञानं बलं विपुलमीशनवीर्यशक्ति-

तेजांसि य त्रियुगभूयमुपागतानि ।

पूर्वाणि षट् य परिगृह्य भवंश्चतुर्धा

भक्तं जन् त्वमनुजग्रह्णितानुरागात् ॥ ६ ॥

अेकान्तमङ्गलगुणास्पदमस्तुभेयं

नित्यं पदं तव यतस्तत एव देव ! ।

आम्नायते तद्विदु विश्वविदुपुत्रुपं

तेनैव नन्विदमशब्दमरुपमाहुः ॥ ७ ॥

शब्दाद्विभेयं षड गोचरं षड्भ्रयाणां

तत्प्रत्यनीकविभवस्त्वमतीन्द्रियोऽसि ।

तेनैव ते न भूत दर्शनमस्ति किञ्चि-

द्वायो धियश्च तत एव न गोचरोऽसि ॥ ८ ॥

अेवं स्थिते त्वदुपसंश्रयाणात्सुपायो

मानेन केनचिदलप्स्यत नोपलब्धुम् ।

नो येदमर्त्यमनुजादिषु योनिषु त्व-

मिच्छाविहारविधिना समवातरिष्यः ॥ ९ ॥

शीलः क अेष तव उन्त द्यैकसिन्धो!

क्षुद्रे पृथग्जनपदे जगद्विदुमध्ये ।

क्षोदीयसोऽपि हि जनस्य कृते कृती त्व-

मत्रावतीर्य ननु लोचनगोचरोऽसूः ॥ १० ॥

यं पातकात्सुमलतोऽप्युदधारयस्त्वं

त्वत्पादवारिपरिपूतशिराश्च योऽसूत् ।

तं वन्दसे किल ततश्च वरं वृणीषे

क्रीडाविधिर्भूत! विलक्षणलक्षणस्ते ॥ ११ ॥

क्रीडाविधेः परिकरस्तव या तु माया

सा मोहनी न कतमस्य तु उन्त! जन्तोः ।

डै मर्त्यसिद्धवपुषस्तव तेजसोऽंशे

शम्भुर्भवन् हि शरभश्शलभो भवतू ॥ १२ ॥

यस्यात्मतां त्रिपुरभङ्गविधावधास्त्वं  
त्वच्छक्तितेजितशरो विजयी य योऽभूत् ।

दक्षकतौ तु किल तेन विनिर्जितस्त्वं  
युक्तो विधेयविषयेषु हि काम्यारः ॥ १३ ॥

भुग्धश्शिशुर्वटदले शयितोऽतितन्वा  
तन्वा जगन्ति बिभृषे सविकासमेव ।  
अैशीमिमां तु तव शक्तिमत्किंतव्या-  
मव्याजतः प्रथयसे किमिडावतीर्णः ॥ १४ ॥

ब्रह्मेशमध्यगाना गानाऽऽर्कपङ्क्तौ  
धन्द्गानुजत्वमदितेस्तनयत्वयोगात् ।  
धक्ष्वाकुवंशयदुवंशजनिश्च उन्त  
श्लाघ्यान्यभून्नुपमस्य परस्य धाम्नः ॥ १५ ॥

त्वन्निर्मिता जठरगा य तव त्रिलोकी  
हिं भिक्षाणादियमृते भवता दुरापा ।  
मध्ये कदा तु न विचक्ष्मिषे जगज्ज्येत्  
त्वद्विष्कमैः कथमिव श्रुतिरज्यिता स्यात् ॥ १६ ॥

पृथ्णामि किञ्चन यदा किल राघवत्वे  
मायामृगस्य वशगो मनुजत्वमौग्ध्यात् ।  
सीतावियोगविवशो न य तद्गतिज्ञः  
प्रादास्तदा परगतिं हि कथं स्वगाय ॥ १७ ॥

अक्षुण्णयोगपथमग्न्युत्तं जटायुं  
तिर्यञ्चमेव भत! मोक्षपथे नियोक्तुम् ।  
शक्नोषि वेत्सि य यदा स तदा कथं त्वं  
देवीमवाप्तुमनलं व्यथितो विधि-वन् ॥ १८ ॥

सालान् हि सप्त सगिरीन्सरसातलान्या-  
नेकेषुमन्तृजवतो निरपत्रयस्त्वम् ।  
तेष्वेकविव्यथनभिन्नकपिप्राणुन्नं  
शाभामृगं मृगयसे स्म कथं सहायम् ॥ १९ ॥

दासस्साभा समभवत्तव यः कपीन्द्र-  
स्तद्विद्विषं कपिमभर्षवशाज्जिघांसुः ।

त्वत्स्नेहविकलबधियं तमिमं कपीन्द्रं  
विस्त्रम्भयन् सपदि सालगिरीनविध्यः ॥ २० ॥

यद्वा मृगं मृगयुवन्मृगयापथेन  
स्थन्नो जघन्थ न तु शत्रुवधाभिमुष्यात् ।  
तद्युक्तमेव तव राघव वंशजस्य  
तिर्यक्षु नैव छि विपक्षतयोपचारः ॥ २१ ॥

मानुष्यकं यरितमायरितुं प्रवृत्तो  
देवातिगं यरितमङ्ग! किमङ्ग्यकार्षीः ।  
यत्सागरे भत बभन्थिथ नाथ! सेतुं  
शैलैःप्लवङ्गमसमिङ्गितसंप्राणुनैः ॥ २२ ॥

यो विक्रमेण मनुजत्वविभूषणेन  
देवं वरं वरुणराजमज! व्यजेष्ठाः ।  
कृत्वोपदां दशरथं विधिरुद्रमुष्यै-  
र्देवैस्स्तुतश्च स डिलेन्द्रजिता जितोऽसि ॥ २३ ॥

अब्धिं न तेरिथ न जिञ्चिथ राक्षसेन्द्रं  
नैवास्य जज्ञिथ यदा य बलाबलं त्वम् ।  
निस्संशयस्सपदि तस्य पदेऽत्यषिञ्च्य-  
स्तस्यानुजं कथमिदं छि विभीषणं य ॥ २४ ॥

त्वं दक्षिणस्य निवसन्नुदधेस्तटेऽपि  
दूरान्तरोत्तरपयोधिमडान्तरीपे ।  
दैत्यान्निजैकशरपारणयून् डिमेतां  
लङ्घुं स्थितोऽत्र कुरुषे डिल न स्म भस्म ॥ २५ ॥

अेतत्कथं कथय यन्मथितस्त्वयाऽसौ  
छित्वा स्वभावनियमं प्रथितं त्रिलोक्याम् ।  
अश्वाप्सरोविषसुधाविधुपारिजात-  
लक्ष्म्यात्मना परिएतो जलधिर्बभूव ॥ २६ ॥

यत्तादृशागसमरिं रघुवीर! वीक्ष्य  
विश्रम्यतामिति मुभोचिथ मुग्धमाजौ ।  
कोऽयं गुणः कतरकोटिगतः डियान्वा  
कस्य स्तुतेः पदमडो भत! कस्य भूमिः ॥ २७ ॥

यल्लक्ष्मणस्तवदनुजो रिपुशक्तिमुग्ध-  
 शशत्रोर्गुरुर्दनुमतस्तु लघुर्भ्रूव ।  
 अतेन वै सुविदितोऽभवद्विन्द्रशत्रो-  
 र्मायाश्चरन्धननिबन्धनजो विमोहः ॥ २८ ॥

डा उन्त उन्त ! भवतश्चरणारविन्द-  
 द्वन्द्वं कदा नु भविता विषयो ममाक्षणोः ।  
 योऽहं निरर्गलविनिर्गलदन्धकारै-  
 र्वृक्षैस्तृणैश्च सुलभं समयं व्यतीतः ॥ २९ ॥

वंशं रघोरनुजिघृक्षुरिडावतीर्णो  
 द्विव्यैर्ववर्षिथ तथाऽत्र भवद्गुणैर्घैः ।  
 त्वत्सन्निधिप्रभवशैत्यजुषो यथा छि  
 वृक्षाश्च तान्तिमलमन्त भवद्वियोगे ॥ ३० ॥

ये धर्ममाचरितुमभ्यसितुं य योगं  
 बोधुं य किञ्चन न जात्वधिकारभाजः ।  
 तेऽपि त्वदाचरितभूतलबन्धगन्धा-  
 द्वन्धातिगाः परगतिं गमितास्तृणाधाः ॥ ३१ ॥

तादृग्गुणो ननु भ्रूविविथ राघवत्वे  
 यस्तावकं चरितमन्वडमन्वभुङ्क्तः ।  
 सोऽत्रैव उन्त उनुमान् परमां विमुक्तिं  
 भुङ्क्ष्याऽवधूय चरितं तव सेवतेऽसौ ॥ ३२ ॥

यत्त्वं कृतागसमपि प्रज्ञातिप्रसक्तं  
 तं वायसं परमया दययाऽक्षमिष्ठाः ।  
 तेनैव मादृशजनस्य मडागसोऽपि  
 युक्तं समाश्रसनमित्युपधारयामि ॥ ३३ ॥

सा पूतना शकटमर्जुनयोश्च युग्मं  
 भाव्योश्चिताऽन्यपरयेष्टितविष्कुलिङ्गे ।  
 यस्यालमन्त शलभत्वमहो निगूढ-  
 स्स त्वं प्रजे ववृषिषे डिल कंसभीत्या ॥ ३४ ॥

पश्यत्सु सूरिषु सदा परमं पदं ते

द्रेव्या श्रिया सऽ वसन्परया विभूत्या ।  
 योगेन योगनिरतैः परिभृग्यमाणः  
 किं त्वं प्रज्ञेषु नवनीतमखे ! व्यभृष्टाः ॥ ३५ ॥  
 यं दुर्गुणं सुमनसो मनसाऽपि नित्यं  
 बन्धस्थिदं परममीशमुदाहरन्ति ।  
 दाम्ना निबद्ध एति शुश्रुम तं भवन्तं  
 नालं बभूविथ भत ! श्वथनाथ तस्य ॥ ३६ ॥  
 अशं हि शैशवमपि व्यतिवेलभेलं  
 यत्पूतना शकटमर्जुनयोश्च युग्मम् ।  
 आव्योयितान्यपरसायिवियेष्टितेन  
 उन्तालभन्त शलभायितमोजसस्ते ॥ ३७ ॥  
 सत्येव गव्यनिवडे निजधाम्नि भूम्ना  
 पर्यन्तसन्नसु किमर्थमयूयुरस्त्वम् ।  
 भुषांश्च किं व्यजघटो घटशेषमग्रे  
 गोपीजनस्य परिहासपदं किमासीः ? ॥ ३८ ॥  
 यन्नाम नाथ नवनीतमयूयुरस्त्वं  
 तश्चादनाथ यद्वि ते मतिराविरासीत् ।  
 किं भुग्ध ! दिग्धममुना करपल्लवं ते  
 गात्रे प्रमृज्य निरगाः किल निर्विशङ्कः ॥ ३९ ॥  
 त्वामन्यगोपगृहगव्यमुषं यशोदा  
 गुर्वी त्वदीयमवमानमभृष्यमाणा ।  
 प्रेमशाऽथ दामपरिणामशुषा बबन्ध  
 ताद्दृग् न ते अरितमार्यजनास्सऽन्ते ॥ ४० ॥  
 मात्रा यद्वि त्वमसि दामनि सन्निबद्ध-  
 स्तश्चाविणामुदितयाक्षुषनिर्जराणाम् ।  
 बभ्रासि उन्त दृष्टयं भगवन्कुतस्त-  
 त्सर्वो हि वश्यविषये विवृणोति वीर्यम् ॥ ४१ ॥  
 कान्तालकान्तममलं कमलायताक्ष-  
 मुद्भ्रूविलासमुदितस्मितमुन्नसं य ।  
 वक्त्रं वलन् परम ! गोपगृहेषु किं त्वं

गोपीमनांसि नवनीतमुताभ्यमोषीः ॥ ४२ ॥

सर्वं गुणाय गुणिनामिति सत्यमेत-

धत्मत्व्येतेतरजने भलिनत्व्येतेतुः ।

यद्रोपवेषविनिषेवणमुत्तमं ते

गोपालनं य गणयन्ति गुणं गुणेषु ॥ ४३ ॥

गोपालपोतकतया निभृतं धरित्रीं

आवस्तुकाम षव सन्नपि बाल्यलौल्यात् ।

अैन्द्रं निखन्य मभमद्रिमथो धधानः

किं तस्थिषे सुरगणाय सवासवाय ॥ ४४ ॥

वेणुक्वाणप्रणयिनि त्वयि लोकनाथ!

वृन्दावनं यरणसञ्चरणैः पुनाने ।

भावास्तदा वनभुवः किल कीदृशस्ते

त्वद्गीतसिक्तसिक्ततासु वसुन्धरासु ॥ ४५ ॥

धन्यैश्श्रुतं तद्विड तावकरासकाले

गीतेन येन् हि शिलास्सालिलाम्भभूवुः ।

पञ्चापि किञ्च परिवृत्तगुणानि भूता-

न्युर्वीकृशानुमरुदम्भरशम्भराणि ॥ ४६ ॥

तेभ्यः कृती न किल कश्चिद्विडास्ति ये वै

रासोत्सवोत्सुकधियस्तव काननान्ते ।

वेणुस्वनस्रुतरसौधपरिप्लुतान्ते

स्वे सूक्वाणी रसनया विलिडुर्भुजङ्गाः ॥ ४७ ॥

अम्भोदनीलभरविन्दलयायताक्षं

पिञ्छावतंसमुररीकृतवेणुपाणिम् ।

त्वां गोपवेषपरिकर्मितकायकान्तिं

धन्यास्तदा दृशुर्न्मथितान्यभावाः ॥ ४८ ॥

गोवर्धनो गिरिवरो यमुना नदी सा

वृन्दावनं य मधुरा य पुरी पुराणी ।

अद्यापि उन्त सुलभाः कृतिनां जनाना-

मेते भवञ्चरणचारजुषः प्रदेशाः ॥ ४९ ॥



वृन्दावने स्थिरयरात्मककीटदूर्वा-

पर्यन्तजन्तुनिथये भत ! ये तदानीम् ।

नैवालत्तामखि जनिं छतकास्त अते

पापाः पदं तव कदा पुनराश्रयामः ॥ ५० ॥

डा जन्म तासु सिक्तासु मया न लब्धं

रासे त्वया विरहिताः किल गोपकन्याः ।

यास्तावकीनपदपङ्क्तिशुषोऽशुषन्त

निक्षिप्य तत्र निजमङ्गमनङ्गतमम् ॥ ५१ ॥

आश्रितवतः कुसुममङ्घ्रिसरोरुखं ते

ये भेजिरे भत ! वनस्पतयो लता वा ।

अद्यापि तत्कुलभुवः कुलदैवतं मे

वृन्दावनं मम धियं य सनाथयन्ति ॥ ५२ ॥

यत्त्वत्प्रियं तद्विड पुण्यमपुण्यमन्य-

न्नान्यत्तयोर्भवति लक्षाणामत्र जातु ।

धूर्ताथितं तव छि यत्किल रासगोष्ठ्यां

तत्कीर्तनं परमपावनमामनन्ति ॥ ५३ ॥

या कंसमुष्यनृपकीटनिर्भर्षणोत्था

सा निर्जितत्रिजगतस्तव नैव कीर्तिः ।

गोपालनादि यद्विदं भवदीयकर्म-

त्यार्द्राकरोति विदुषां हृद्यं तदेतत् ॥ ५४ ॥

गोपालवेषपरिकर्म परावदेशं

यन्नाम धाम परमं तमसः परस्तात् ।

तत्पिञ्जलाञ्छनसुदामकृतोपवीतं

गोधूलिधूसरितकुन्तलमन्तरास्ताम् ॥ ५५ ॥

यद्वै जरासुतभयाद्विपलायथास्त्वं

तस्येन्मनुष्यशरितानुविधानजं ते ।

तर्हि त्रिलोकगुरुमीश्वरमीश्वराणां

आणाखवे डिमिति शम्भुमजृम्भयस्त्वम् ॥ ५६ ॥

जातं कुतस्तदङ्कतज्ञविशेषितं ते

पुत्रीयया किल वरं ववृषेवृषाङ्गात् ।

अक्षेषु सक्तमतिना य निरादरेण  
वाराणसी उरपुरी भवता विदग्धा ॥ ५७ ॥

सञ्जवयन्नपि मृतं सुतमुत्तराया-  
स्सान्दीपनेश्चिरमृतं सुतमानयंश्च ।  
धाम्नो निजाद्विजसुतान्युनरानयन्वा  
स्वामेव तां तनुमलो ! कथमानयस्त्वम् ॥ ५८ ॥

अद्यापि नास्युपरतस्त्रिविधापयारा-  
त्यापः परे निपतितोऽस्मि तमस्यपारे ।  
अेतादृशोऽलमगतिर्भवतो दयायाः  
पात्रं त्वदीयचरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ५९ ॥

विस्रम्भणं त्वयि न यद्यपि भेदस्ति नापि  
श्रद्धा यथोक्तवचनार्थगता तथाऽपि ।  
वायं त्विमां सकुदथाप्यसकृन्मयोक्तां  
सत्यां कुरुष्व दययैव दयैकसिन्धो ॥ ६० ॥

पापीयसोऽपि शरणागतशब्दभाजो  
नोपेक्षाणं मम तवोचितमीश्वरस्य ।  
त्वज्ज्ञानशक्तिकरुणासु सतीषु नेह  
पापं पराकमितुमर्हति मामकीनम् ॥ ६१ ॥  
इति पञ्चस्तव्यां अतिमानुषस्तवः समाप्तः ।

Proofread by Aruna Narayanan narayanan.aruna at gmail.com

---

—  
*Atimanushastavah*

pdf was typeset on July 5, 2021

---

Please send corrections to [sanskrit@cheerful.com](mailto:sanskrit@cheerful.com)

